

ogfaa vi, dets Venner, aldrig ville og aldrig bør undlade at reise det ved enhver given Leilighed, maae vi dog finde os i, at det ikke derfor faaer sin almindelige Anerkjendelse strax. Jeg troer ikke, at jeg for den ærede Forsamling behøver at opholde mig ved en Polemik med mine Colleger i Udvalget; naar der er talt om Indgreb i Eiendomsretten, saa er det et strengt Ord og et slemt Ord, der lyder i mange Tilfælde, men man vil dog maaskee ved en nærmere Betragtning af Sagen see, at det ikke gaanske holder Stik.

Indenrigsministeren: Jeg skal foreløbig bemærke, med Hensyn til det Spørgsmaal, der er opkastet af Thingets ærede Viceformand (Lehmann), at jeg ikke betvivler, at Forslaget, som det er affattet i § 21, giver Landvæsencommissionen Ret til at statsætte alle de Paagjældende efter dens eget Skjøn; det forekommer mig klart, saaledes som det er affattet, idet det hedder: „hvilken Erstatning udredes efter Landvæsencommissionens nærmere Bestemmelse af dem, der bidrage til det paagjældende Bandlebs Vedligeholdelse, i Forhold til den Nytte, de have af den foretagne Expropriation.“ Jeg indseer ikke, hvorledes disse Ord kunne forstaaes anderledes, end at der gives Landvæsencommissionen uindskrænket Myndighed til at sætte alle de Paagjældende i Skat til Udredelsen af den Betaling, som skulde gives den Vandmølle-, Fabrik eller Fiskegaards-Eier, hvis Eiendom blev ham fratagen, men jeg tilstaaer, at selv om det var anderledes affattet, maatte jeg dog henstille til de ærede Medlemmer af Mindretallet, om de ikke vilde lade dette Spørgsmaal ialtfald komme til en særegen Forhandling, saaledes at det ikke bliver knyttet til denne Lov, thi det er ganske vist, at, hvis Thinget imod Formodning skulde ville bringe det i Forbindelse med denne Lov, saa vilde dens Skæbne dermed være afgjort, saaledes at jeg idetmindste for min Person ikke dristede mig til at forelægge den til Hs. Maj. Kongens Sanction. Det er for mig et meget voldsomt Indgreb, at man uden Videre skulde kunne fordre, at Vandmøller, Fabrikker, Fiskegaarde, at alle disse forskellige Eiendomme skulde forsvinde

ligeoverfor den Interesse, der her under denne Lov er Spørgsmaal om. Der har hidtil under Forhandlingen kun været talt om Bandlemøller, men, skjøndt jeg paa ingen Maade vilde kunne tiltræde Paragraphen, selv om den blev indskrænket til Vandmøller, maa jeg dog gjøre opmærksom paa, at den gaaer langt videre. Lad os erindre, at, naar denne Paragraph blev vedtagen, vilde selv de betydeligste Fabrik-anlæg kunne komme til at forsvinde ved en Landvæsencommissionens Afkendelse. Skjøndt jeg ingenlunde i Almindelighed ynder den Vej, man ofte anbefaler, nemlig særlige Love, vilde jeg dog her langt foretrække særlige Expropriationslove. Kan man paavise saa storartede Interesser, saa lad det ved en enkelt Lov blive afgjort for det enkelte Tilfælde, om det er tilstrækkelig Grund til en saadan Expropriation. Men at opstille som almindelig Regel, at Amtsraadet skal ved sin Resolution saagodt som kunne afgjøre Spørgsmaalet, om Medlæggelsen skal finde Sted, naar Landvæsencommissionen tillige træder til, og at saa denne skal afgjøre hele det øvrige Forhold, er en saa voldsom Indgriben i bestaaende Retsforhold, at jeg paa ingen Maade vil have nogen Lod eller Deel deri. Det er mig derfor hjært, at den af de ærede Forslagsstillere, som har udtalt sig, har, som det forekommer mig, utvetydigt tilkendegivet, at han ikke vil være uwillig til at lade Forslaget, idetmindste her, falde bort. Det staaer jo ogsaa til de ærede Medlemmer, hvis de ville, at indbringe dette Forslag særskilt; man staaer da ganske anderledes frit ligeoverfor det, end det nu er Tilfældet.

Dahl: Jeg har ikke i Udvalget paa nogen Maade kunnet gaae ind paa dette Forslag. Jeg har aldrig kunnet forstaae, med hvilken Ret man saaledes skulde kunne expropriere Møller. Grundloven bestemmer, at, hvor Almeenvellet fordrer det, kan Expropriation finde Sted; men jeg kan ikke erkjende, at Almeenvellet fordrer dette. Det maatte være ganske anderledes store Hensyn, der skulde kunne begrunde en sliq Expropriation; hvis man f. Ex. tænkte sig, at en Mølles Tilværelse frembragte en høj Grad af Usundhed i en Egn ved Udunstninger af Møllevandet, da var det en